

Se sändlista

Miljödepartementet
103 33 STOCKHOLM

Svar på remiss från Miljödepartementet: Skrivelse från Statskontoret angående försöksverksamhet med stöd ur kärnavfallsfonden till vissa ideella föreningar

Miljödepartementets Dnr: M2008/1780/Mk

Kärnavfallsrådets ställningstagande

Kärnavfallsrådet tillstyrker Statskontorets förslag på alla punkter utom en. Rådet anser inte att möjligheten att använda stödet till information bör vidgas.

Ärendet

Regeringen har uppdragit åt Statskontoret att utvärdera den försöksverksamhet med stöd ur Kärnavfallsfonden till vissa ideella föreningar som pågår under perioden 1 januari 2005 till och med 31 december 2008. Utvärderingen omfattar frågan om medlen har använts på avsett sätt, vilken effekt stödet har haft och om stöd fortsättningsvis bör utgå.

Statskontoret konstaterar i sin utvärdering att de föreningar som fått stöd uppfyller de grundläggande krav som ställs (bl.a. att de utnyttjar rätten att delta i de samråd som SKB är skyldiga att hålla med berörda myndigheter, kommuner, organisationer och allmänhet, att de är demokratiskt uppbyggda och att de företräder minst 2000 medlemmar). Statskontoret noterar dock att SKI:s uppföljning av de beviljade bidragen inte visar om medlen har använts på avsett sätt och enligt gällande regler.

Statskontoret konstaterar vidare att stödet har bidragit till att MKG och Milkas (de två föreningar som erhållit den största andelen av stödet) mycket aktivt har deltagit i samrådsprocessen och att allsidigheten i de frågor som diskuteras i samråden därmed har ökat samt att kvaliteten i samrådsprocessen har höjts. Statskontoret menar att det finns ett stort demokratiskt värde i att miljöörelsen kan föra fram olika frågor i samråds- och beslutsprocessen som de själva önskar. Samtidigt konstaterar Statskontoret att miljöörelsens frågor ibland handlar om annat än slutförvaret av kärnavfall och att det finns exempel på aktiviteter som det kan ifrågasättas om de är förenliga med stödets syfte.

Statskontoret föreslår att:

- ideella föreningar även fortsättningsvis bör ha möjlighet att erhålla stöd för att följa och bedöma frågor som rör slutförvaring av använt kärnbränsle. Stödet kan utgå till och med 12 månader efter det att föreningarna har fått tillfälle att komma in med remisspunkter till miljödomstolen.

- stödet även fortsättningsvis bör finansieras med medel ur Kärnavfallsfonden.
- Strålsäkerhetsmyndigheten får uppdraget att administrera och besluta om stödet.
- Strålsäkerhetsmyndigheten i större utsträckning än hittills kontrollerar att stödet används på avsett sätt och enligt gällande regler.
- lydelsen i gällande förordning ändras till att stödet får avse kostnader för information riktad direkt till allmänheten avseende frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle.
- antalet medlemmar som krävs för att en förening ska kunna få stöd ur Kärnavfallsfonden sänks från 2000 till 1000.

Kärnavfallsrådets synpunkter

I likhet med Statskontoret anser Kärnavfallsrådet att det ekonomiska stödet till ideella föreningar är positivt för kärnavfallsfrågan eftersom det bidrar till att en större del av allmänheten finns representerade i diskussionerna. Rådet anser därför att ideella föreningar även fortsättningsvis bör ha möjlighet att erhålla stöd för att följa och bedöma frågor som rör slutförvaring av använt kärnbränsle och att stödet bör utgå under remisstiden så att ideella föreningar även har möjlighet att lämna remissynpunkter till miljödomstolen. Rådet anser också att det är rimligt att stödet finansieras med medel ur Kärnavfallsfonden.

Syftet med stödet är att ge ideella föreningar möjlighet att aktivt kunna delta i samrådsförfarandet och därigenom skapa bättre förutsättningar för en allsidig MKB¹. Kärnavfallsrådet anser att formuleringen i finansieringsförordningen² ger en lämplig beskrivning av vad stödet får användas till. Där framgår att stödet ska avse föreningens kostnader i samband med att delta i samrådsförfarandet samt kostnader för att kunna följa och bedöma frågor som rör slutförvaret av använt kärnbränsle och sådan slutförvarings påverkan på människors hälsa eller miljön. Stödet ska med andra ord inte betraktas som ett generellt bidrag, utan som ett specifikt bidrag för att ge ideella föreningar möjlighet att aktivt delta i samrådsförfarandet och därigenom skapa bättre förutsättningar för en allsidig MKB. Enligt Kärnavfallsrådets uppfattning faller informationsinsatser utanför bidragets grundläggande syfte. Informationsarbete har inte någon direkt koppling till syftet att skapa bättre förutsättningar för en allsidig MKB. De ideella organisationernas insatser för information och opinionsbildning har ett betydande demokratiskt värde, men i strikt mening inte något för vilket kärnavfallsfondens resurser bör utnyttjas. Kärnavfallsrådet ställer sig därför inte bakom Statskontorets förslag att vidga möjligheten att använda stödet till information.

Däremot anser rådet att stöd ska kunna erhållas för att granska den MKB som Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) lämnar in som del i ansökan enligt miljöbalken om att anlägga ett slutförvar för använt kärnbränsle. Rådet ställer sig därför bakom Statskontorets förslag att stödet kan utgå till och med 12 månader efter det att föreningarna har fått tillfälle att komma in med remissynpunkter till miljödomstolen. Rådet ställer sig också bakom Statskontorets förslag att sänka medlemskravet från 2000 till 1000 eftersom det ger flera organisationer möjlighet att söka medel och därigenom få en ännu bredare krets av allmänheten representerad.

¹ SOU 2003:128, s. 10.

² Förordning (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet.

När det gäller uppdraget att administrera och besluta om stödet ställer sig Kärnavfallsrådet bakom Statskontorets förslag att ge Strålsäkerhetsmyndigheten detta uppdrag, eftersom administrativa rutiner redan finns inom myndigheten. I samband med detta vill Rådet betona vikten av att myndigheten har resurser för att kunna kontrollera att utbetalat stöd använts på avsett sätt.

Beslut i detta ärende har fattats av Kärnavfallsrådets ordförande Torsten Carlsson och vice ordförande Carl Reinhold Bråkenhielm. Ärendet har beretts av Kanslichefen Eva Simic.

Torsten Carlsson

Eva Simic

Sändlista

Kopia för kännedom till:

Strålsäkerhetsmyndigheten